

ΚΡΙΤΙΚΗ

M. d' Herbigny, ἰησοῦίτου, προέδρου τοῦ Ἀνατολικοῦ ποτιφικοῦ Ἰνστιτούτου τῆς Ρώμης, *L' âme religieuse des russes, d' après leurs plus récentes publications*, Roma 1924 ἀρθ. 11 (Σεπτεμβρίου—Νοεμβρίου) τοῦ περιοδικοῦ «*Orientalia Christiana*» σελ. 1—124.

Ἐπὶ τῇ βάσει καὶ δημοσιευθέντος καὶ ἀνεκδότου ὑλικοῦ (ιδιωτικῶν ἐπιστολῶν προσηλυτισθειῶν ρωσίδων) ὁ σ. ἐξετάζει τὰς διαφόρους ἀποψεις τοῦ θρησκευτικοῦ βίου τῆς μπολσεβικῆς Ρωσίας καὶ τῶν μυριάδων ρώσων προσφύγων, τῶν κατεσπαρμένων ἐν Εὐρώπῃ ὑπὸ ἰδίαν ἐκκλησιαστικὴν ἀρχήν. Καὶ διὰ τῶν γραμμῶν καὶ ὑπ' αὐτὰς ἀπροκαλύπτως διαφαίνεται ὁ σκοπὸς τοῦ γράφοντος, ὑποβάλλοντος εἰς ἀνάλυσιν καὶ τὴν κατάστασιν τῆς καθόλου ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἰδίᾳ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἐκκλησίας. «Ἡ ὀρθόδοξος Ἐκκλησία, ἀπεσπασμένη τοῦ ἐνιαίου δένδρου τῆς χριστιανικῆς Ἐκκλησίας, ἦτο φυσικὸν ὄλωσ νὰ καταπέσῃ εἴτε ὑπὸ τὰ πλήγματα τοῦ κομμουνισμοῦ τῶν μπολσεβικῶν, εἴτε ὑπὸ τὴν πτέρναν τοῦ τούρκου». Ἐν τούτοις, λέγει, «ἡ Ἐκκλησία ἢ κατολικὴ δὲν ἔπαυσεν ἐπὶ πέντε αἰῶνας ἐργαζομένη διὰ τὴν πνευματικὴν καὶ κοσμικὴν εὐδαιμονίαν τῶν ἔστω καὶ ἀπεσχισμένων τούτων πληθυσμῶν. Τί δὲν ἔπραξαν οἱ πάπαι πρὸς παρεμπόδιον ἢ ἐκδίωξιν τοῦ Ἰσλάμ, τοῦ καταστροφέως τοῦ πολιτισμοῦ; Ἐπειτα, ἄνευ τῶν κατολικῶν σχολείων, ἄνευ τῶν ὑπὸ τῆς ἀγίας ἔδρας διευθυνομένων ἱεραποστολῶν, τί θὰ ἀπέβαιναν ὁ Χριστιανισμὸς εἰς τὰς χώρας ταύτας, ἔνθα ἡ μουσουλμανικὴ δύναμις προθύμως τὰ πάντα θὰ εἶχε καταστρέψει; Οἱ ἀνεπιθύμητοι οὗτοι μάρτυρες συχνὰ ἀπέβησαν ἀληθεῖς μάρτυρες. Τότε δὲν ὑπῆρχον ἀγγλικανοὶ κληρικοὶ ἐκεῖ. Ἀλλὰ καὶ πόσοι καθολικοὶ μοναχοὶ φραγκισκανοί, δομνικανοί, ἰησουῖται κτλ, ὑπέστησαν τὰ δεινὰ τῆς τουρκικῆς εἰρκτῆς καὶ τὸν θάνατον ὑπὲρ τῶν χριστιανικῶν τούτων πληθυσμῶν; Ἐκατοντάδες ἑκατοντάδων μάρτυρες ἀπὸ τοῦ 16—μέχρι τοῦ εἰκοστοῦ αἰῶνος!» Ἐν τούτοις ὁ σ. ἐπιτίθεται ἐναλλάξ κατὰ τοῦ μισητοῦ Φαναρίου καὶ τῶν πατριαρχῶν αὐτοῦ, κατὰ τῶν ἐν διασπορᾷ ρωσικῶν ἐκκλ. ἀρχῶν, κατὰ τῆς ἐν Ἑλλάδι Ἐκκλησίας, κατὰ

τῶν ἐν Ἐυρώπῃ, παρὰ τοῖς ἀγγλικανοῖς ἰδίᾳ, ἀντιπροσωπειῶν τῆς Ἐκκλησίας. Ἐν ᾧ δὲ προσέρχεται ὑπὸ τὸ πρόσημα τῆς συμπαθείας, πρὸς τὴν πάσχουσαν ἐν Ἀνατολῇ χριστιανωσύνην, ἐπιμελῶς φυλλομετρῶν καὶ ἀναδημοσιεύει πᾶν ὅ,τι ὑβριστικὸν ἢ ἐλεγκτικὸν ἐγράφη ὑπὸ τῶν διὰ λίαν γνωστούς λόγους διαφερομένων, ὡς ἐκ τῶν καιρικῶν περιστάσεων, κατὰ τῶν διαφόρων Ἐκκλησιαστικῶν ἀρχῶν ἐν Ἀνατολῇ.

I. E. Euzet ἱερέως μισσιοναρίου: *Le problème de l' Union des Eglises chrétiennes: L' Eglise Grecque en Les Lettres* περιοδικῶ γενικοῦ διαφέροντος. Μάϊος 1924 σελ. 687-716.

Μετριοπαθέστερον μὲν, ἀλλ' ὑπὸ τὸ αὐτὸ πνεῦμα, γράφει ὁ σ. περὶ τοῦ προβλήματος τῆς ἐνώσεως τῶν Ἐκκλησιῶν ἀπὸ ἀπόψεως τελείως κατολικῆς. Ὁ στόχος εἶνε ὁ θρόνος τῆς Κων/πόλεως, ὃν διὰ τῶν γνωστῶν κανόνων τῆς β' καὶ δ'. Οἰκουμενικῶν συνόδων ἀνύψωσαν «ὁ καισαροπαπισμὸς καὶ ἡ φιλοδοξία τῶν πατριαρχῶν». Ὁ Κηρουλάριος «ἦτο ἐπαναστάτης» κατὰ τοῦ Πάπα καὶ «φέρει ἐνώπιον τῆς Ἱστορίας τὴν μεγίστην εὐθύνην τοῦ σχίσματος»· ὁ δὲ καρδ. Οὐμβέρτος οὐδ' ἐλάχιστον μετέχει τῆς εὐθύνης ταύτης, ἀποθέσας ἐπὶ τῆς ἀγ. τραπέζης τῆς ἀγ. Σοφίας «ἐπίσημον βουῖλλαν ἀφορισμοῦ κατὰ τοῦ ἐπαναστάτου πατριαρχοῦ καὶ τῶν ὀπαδῶν αὐτοῦ». Ἡ Κωνσταντινούπολις φέρει τὴν εὐθύνην τοῦ σχίσματος καὶ τῶν Βουλγάρων, «οἵτινες ἴσως θὰ ἦσαν ἐν ἐπικοινωνίᾳ μετὰ τῆς Ρώμης ἄνευ τοῦ σχίσματος τοῦ 1054», καὶ τῶν Ἀρμενίων, οἵτινες ἦσαν μὲν τῇ ἀληθείᾳ ἀπεσιτισμένοι ἤδη ἀπὸ τοῦ 5' αἰῶνος, ἀλλὰ «τίς οἶδεν ἂν αἱ ἀπόπειραι πρὸς ἐνωσιν αὐτῶν, αἱ ἀνεπιτυχῶς γεγόμεναι κατὰ τὸν 13' αἰῶνα, δὲν θὰ ἐπετύγχανον ἂν τὸ Βυζάντιον ἦτο ἠνωμένον μετὰ τῆς Ρώμης;» Ἡ ἀρχὴ τῆς δημιουργίας ἐλευθέρων ἐθνικῶν Ἐκκλησιῶν, ἦν ἡ Ἐκκλησία Κων/πόλεως ἀνεκάθεν ὑπεστήριξε διὰ τῆς ἰδρύσεως τῶν Ἐκκλησιῶν Ρωσσίας, Σερβίας, Ρουμανίας, Ἑλλάδος, διὰ τὸν σ. εἶγε οὐδὲν ἄλλο ἢ αὐτομωρία τοῦ Βυζαντινοῦ, ἀποτυχόντος νὰ γίνῃ ἕδρα πάπα τῆς Ἀνατολῆς. Ὁ Παπαρρηγόπουλος, ἀποφαίνόμενος ὅτι «ἐκ πάσης τῆς ἱστορίας τοῦ ἑλληνικοῦ μεσαίωonos προφανὲς γίνεται ὅτι ἡ πῶσις τῆς ἑλληνικῆς αυτοκρατορίας παρεσκευάσθη ἐπὶ αἰῶνας ὑπὸ τῆς Δύσεως», ἀπατάται, κατὰ τὸν σ., καὶ εἶνε «ἀπαίσιος σηκοφάντης» ὡς ἀποδίδων τὰς κατὰ τὸν 15' αἰῶνα πέσεις τῆς Πύλης, εἰς τὰς ἐνεργείας τῶν Ἰησουϊτῶν. Ἐν ᾧ δὲ ὁμολογεῖ ὅτι

«οἱ Ἕλληνες δὲν μετέβαλον οὐδόλως τὴν δογματικὴν διδασκαλίαν», προ-
 κειμένου περὶ τῶν ἐν τῇ Συνόδῳ τῆς Λυῶν (1274) σκηνοθετηθέντων
 ὑπὸ τοῦ Μιχαὴλ Παλαιολόγου, λέγει ὅτι οἱ Ἕλληνες ἐπανήλθον εἰς
 τὴν καθολικὴν πίστιν» (σ. 699). Τὰ τῆς ἐν Φερράρα καὶ
 Φλωρεντία συνόδου ὡς καὶ ἐν γενεὴ τὰ ἱστορικὰ γεγονότα ἀναγράφει
 μετὰ πολλῶν ἀνακριβειῶν περὶ τε τὰ πράγματα καὶ τὰ πρόσωπα (Μη-
 τροφίνης β' ἀντὶ γ', Γρηγόριος ε' ἀντὶ γ', Σχολάριος «ἡ ψυχὴ τῆς
 μερίδος τῶν τούρκων» κτλ.). Καὶ ἐπάγεται: «Ἡ Ἑλληνικὴ λοιπὸν Ἐκ-
 κλησία ἐξηκολούθησε διὰ τῶν αἰώνων τὴν χωριστὴν αὐτῆς ζωὴν, ζηλο-
 τύπως διατηροῦσα τὴν παράδοσιν τῶν πρώτων 7 οἰκ. συνόδων, ἔχουσα
 τὸ αὐτὸ σύστημα Ἱεραρχίας, τὰς αὐτὰς λειτουργικὰς τελετάς, τὰς
 αὐτὰς συνθηδείας, οὕτως ὥστε διὰ τὸν πολὺν λαὸν οὐδὲν κατὰ τὸ φαι-
 νόμενον μετέβαλε. Ἡ ἀκνησία αὕτη ἐν τῷ δόγματι, τῇ διοικήσει καὶ
 τῇ λειτουργίᾳ δὲν συνάδει πρὸς τὴν κίνησιν, ἣν ἀπαιτεῖ αὐτὸς ὁ βίος
 μιᾶς θρησκευτικῆς κοινωνίας. Ἔσχεν ἐν τούτοις τὸ μέγα πλεονέκτημα
 νὰ προασπίσῃ τὴν Ἑλληνικὴν Ἐκκλησίαν κατὰ τῶν ἐπιχειρήσεων τῶν
 διαμαρτυρομένων» (σ. 710). Ἀλλὰ μὴ τοι ἡ ρωμαϊκὴ Ἐκκλησία ἀπὸ
 τοῦ 5' αἰῶνος, ὅτε ἀνεφάνη τὸ filioque (ὅπερ κυρίως εἰσήχθη κατὰ
 τὸν θ') μέχρι τοῦ 1870 ὅτε εἰσήγαγε τὸ νέον δόγμα τοῦ παπικοῦ ἀλα-
 θήτου, εἰσήγαγε τι νέον εἰς τὴν δογματικὴν διδασκαλίαν, πλὴν τῶν θεο-
 λογικῶν θεωριῶν τῶν ἰησουϊτῶν, τῶν ἀναφερομένων εἰς τὴν ἠθικὴν,
 καὶ ἃς ἐπισημῶς δὲν υἰοθέτησεν ἡ Ρώμη; Ἐπὶ 12 αἰῶνας ἡ δογματικὴ
 διδασκαλία τῆς Ρώμης παρέμεινεν ἀμετάβλητος, αἱ δὲ μόναι μεταβολαὶ
 τῆς Ἐκκλησίας ταύτης, ἡ πρὸ οδοῦ, ὡς δισχυρίζονται οἱ ὁπαδοὶ
 αὐτῆς, εἶνε τελετουργικαὶ τινες ἀλλοιώσεις τῶν ἀρχαιοτέρων τύπων
 ὑπὸ τὴν ἐπιρροὴν τοπικῶν ἢ φυλετικῶν συνθηκῶν καὶ πρὸ πάντων ἡ
 ἐκκόλαψις καὶ εἰς δόγμα ἀναγωγὴ τῶν περὶ διοικήσεως τῆς Ἐκκλησίας
 μοναρχικῶν θεωριῶν, ἃς ἐκκληροδότησεν ἡ Ρώμη τῶν Καισάρων καὶ
 Αὐγούστιων εἰς τὴν Ρώμην τοῦ Ἰλδεβράνδου, τοῦ Ἰννοκεντίου γ' καὶ
 τοῦ Βονιφατίου η'. Κατὰ τὸν μακρὸν τοῦτον χρόνον, ὃν ἄνευ δογματι-
 κῶν μεταβολῶν διήνυσαν ἀμφοτέραι αἱ Ἐκκλησίαι, ἡ μὲν Ἀνατολικὴ
 ὑπέστη γενναίως τὸν σάλον τῆς εἰκονομαχίας ἐπὶ ἕνα αἰῶνα, ἀπόπει-
 ραν δηλίσχυράς πολιτικοθρησκευτικῆς μεταρρυθμίσεως, ἥτις ἀπέληξεν
 εἰς τὴν ἐνίσχυσιν τῆς συντηρητικότητος ἐν τῇ διδασκαλίᾳ καὶ τὴν ἀπο-
 κρουστάλλωσιν αὐτῆς διὰ τῶν ἀποφάσεων τοῦ 843, ἀπαράλλακτα ὡς
 μετὰ ἕνα σχεδὸν αἰῶνα πολέμου διὰ τε τῆς γραφίδος καὶ μάλιστα διὰ

τοῦ αἵματος καὶ τῶν θρησκευτικῶν πολέμων τῆς θριαμβευσάσης εὐρωπαϊκῆς μετάρρυθμίσεως, ἡ ρωμαϊκὴ Ἐκκλησία ἐνίσχυσε τὴν συντηρητικότητα αὐτῆς καὶ ἀπεκρυστάλλωσε τὴν δογματικὴν αὐτῆς διδασκαλίαν διὰ τῆς ἐν Τριδέντῳ συνόδου. Ἄλλ' ὅποια διαφορὰ Ἐν ᾧ ἡ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία ὑπέστη τὸν μεταρρυθμιστικὸν ἀγῶνα ἄνευ συγκλονισμῶν καὶ διασπάσεως τῆς θρησκευτικῆς ἐνότητος, μὲ θυσίας τινὰς εἰς ἄτομα καὶ δημιουργίαν μαρτύρων τῆς πίστεως, ἡ Δυτικὴ Ἐκκλησία ἔφθασεν εἰς τὰ capitula tridentina ὑπὸ τοὺς ἤχους τοῦ κηρύγματος τοῦ Wicklef, τοὺς θρήνους τῶν σφάζομένων Ἀλβιγίων, διὰ τῆς ἑβδομηκονταετοῦς αἰχμαλωσίας τῆς Ἀβινιῶν, φωτίζουσα τὸν δρόμον αὐτῆς διὰ τῆς ἀπαισίας ὀλοκαυτώσεως τοῦ Οὔσσου, διὰ τοῦ μαρτυρίου τοῦ Ἱερωνύμου τοῦ ἐκ Πράγης, τῶν auto-da-fé τῆς Ἰσπανίας, τῆς νυκτὸς τοῦ Ἁγίου Βαρθολομαίου καὶ τοῦ τριακονταετοῦς πολέμου, καθ' ὃν ὁ «καρδινάλιος» Ρισσελιέ ἐτροφοδοτεῖ καὶ στρατιωτικῶς ἐνίσχυε τὸν κατὰ τοῦ παπισμοῦ ἀγωνιζόμενον καὶ κηφήρον προτεσταντισμὸν τοῦ Γουσταύου Ἀδόλφου. Καὶ τὸ ἀποτέλεσμα παντὸς τούτου τοῦ ἀγῶνος; Ἡ ἀπόσχισις τοῦ δυτικοῦ χριστιανικοῦ κόσμου εἰς δύο, ἡ κατὰ τὸ ἥμισυ δηλ. ἐλάττωσις τοῦ ὅγκου τῆς ρωμαϊκῆς Ἐκκλησίας, ὅπερ δὲν συνέβη ἐν Ἀνατολῇ διὰ δογματικούς λόγους, καὶ ὁ ἔξαναγκασμὸς τῆς Ρώμης εἰς ἐκκαθάρισιν τοῦ θρησκευτικοῦ ἐδάφους καὶ περιβάλλοντος διὰ τῆς «μεταρρυθμίσεως τῆς Ἐκκλησίας κατὰ τε τὴν κεφαλὴν καὶ τὰ μέλη».

Ἐν γένει ἀμφοτέροι οἱ συγγραφεῖς τῶν ἀνωτέρω καθολικῶν συγγραμμάτων, ὡς καὶ γενικῶς οἱ τε πολεμικῶς καθ' ἡμῶν γράφοντες καὶ οἱ ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῆς συμπαθείας καὶ φιλαδελφίας προσπελάζοντες, οἱ μὲν χαιρεκάκως, οἱ δὲ «διδασκτικῶς», ἐπισείουσιν εἰς ἡμᾶς τὴν «κατατεμάχισιν» τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀνατολῆς καὶ μάλιστα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ὡς ἀποτέλεσμα τοῦ σχίσματος ἀπὸ τῆς Ρώμης, καὶ ἀναφωνοῦσι: «τὴν ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ὀξυνομένην ἐν τοῖς κόλποις τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας ἰσοραχικὴν κατατεμάχισιν παρουσιάζουσιν ὡς ἀντίπαλον τῆς Ρωμαϊκῆς Ἐκκλησίας» δὲν ἀπέμενον εἰς αὐτὴν (τὴν Μ. Ἐκκλησίαν) εἰ μὴ μόνοι οἱ χριστιανοὶ τῆς Μ. Ἀσίας καὶ τῶν νήσων. Ἴδου ὅμως σήμερον αὕτη ἔξαναγκασμένη νὰ ἐπαιτῆ ἄδειαν διαμονῆς (permi's de sejour) εἰς τὸ Βυζάντιον ἐκεῖνο, ὁπόθεν προῆλθε τὸ ἐπίσημον σχίσμα» (σ. 714-715). Οἱ ταῦτα ὅμως λέγοντες λησμονοῦσιν ὅτι ἡ ἐνότης τῆς Ἐκκλησίας, ἐφ' ἣ καυχῶνται, δὲν στηρίζεται ἐπὶ τῆς διοικητικῆς, ἀλλ' ἐπὶ τῆς δογματι-

κῆς ἐνόητος, καὶ ἐφ' ὅσον αὐτὴ ὑπάγει ἐν Ἀνατολῇ, ὁ ἀντιπρόσωπος αὐτῆς δύναται νὰ εἴπῃ μετὰ πλείονος δικαίου ὅτι εἶπεν ἐνώπιον τῆς μεγαλοπρεποῦς συνόδου τῆς Βασιλείας τῷ 1434 ὁ βυζαντινὸς πρόεδρος Ἰσίδωρος (ὁ κατόπι μητροπολίτης Ρωσίας καὶ καρδινάλιος) ὅτι τὰ μὲν πολιτικὰ ὄρια τοῦ κράτους τῆς Κ[]πόλεως εἶνε σμικρὰ καὶ περιορισμένα (Κ[]πολις, Συληβρία, Μεσημβρία, Ἀγχίαλος καὶ τὸ πλεῖστον τῆς Πελοποννήσου), ἀλλὰ τὸ κῦρος τῆς Ἐκκλησίας αὐτοῦ ἐκτείνεται εἰς εὐρύτερα ἢ ἐπὶ Θεοδοσίου ὄρια. Ἡ ἱεραρχικὴ αὐτὴ κατατεμάχισις δὲν εἶνε πάντως ἄγνωστος καὶ εἰς τὴν Ρωμαϊκὴν Ἐκκλησίαν τῶν μεγάλων μεταρρυθμιστικῶν συνόδων τοῦ ἰδ' αἰῶνος, ἵνα μὴ ἀναφέρωμεν παλαιότερους χρόνους. Δικαιούμεθα δὲ νὰ παρακαλέσωμεν τοὺς φίλους κατολικούς, τοὺς εἰλικρινῶς ποθοῦντας τὴν συμφιλίωσιν τῶν Ἐκκλησιῶν, ὁσάκις γράφουσι περὶ τοῦ ζητήματος τούτου νὰ στρέψωσιν ἓν βλέμμα καὶ πρὸς τὴν ἰδίαν αὐτῶν ἱστορίαν, ἣς εἶναι κοινὸν κτῆμα τῆς ἐπιστήμης σήμερον, τὸ ὁποῖον μετ' ἀνακουφίσεως βλέπομεν ἡμεῖς οἱ ἀνατολικοὶ νὰ διαφωτίζωσι μετὰ πλείονος ἢ ἄλλοτε ἀμεροληφίας καὶ ἐπιφανεῖς κατολικοὶ σοφοί, εἰλικρινῶς οὕτω συμβάλλοντες εἰς τὴν ἀποκατάστασιν τῆς ἀγάπης ἐν τῷ Χριστιανικῷ κόσμῳ.

René Draguet: Julien d' Halicarnasse et sa controverse avec Sèvre d' Antioche. Louvain, 1924 σελ. 274+78.

Μακρὰ καὶ πρωτότυπος μελέτη περὶ τῆς δογματικῆς ἔριδος Ἰουλιανοῦ ἐπ. Ἀλικαρνασοῦ πρὸς τὸν ἄλλοτε φίλον αὐτοῦ καὶ ὁμόφρονον περιβόητον πατριάρχην Ἀντιοχείας Σευῆρον τὸν μονοφυσίτην, περὶ τῆς ἀφθαρσίας τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ. Ὁ φιλόπονος σ. πολυμερῶς μελετήσας τὴν ταραχώδη ἐκείνην ἐποχὴν τῶν μετὰ τὴν Δ'. οἰκ. Σύνοδον μονοφυσικῶν ἐρίδων ἐν Μ. Ἀσίᾳ, ἃς μάτην ἐπειράθησαν νὰ καταστείλωσιν οἱ αὐτοκρ. Ζήνων καὶ Ἀναστάσιος α'. ἐκτίθησιν ἐν τῷ πρώτῳ τμήματι τὴν ἱστορικὴν ἐξέλιξιν τῆς ἔριδος καὶ τὰς πηγὰς (σελ. 3-88), ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ τὰς δογματικὰς θεωρίας τοῦ Ἀντιοχικοῦ μονοφυσισμοῦ, οὗ ἐπιφανῆς ἀντιπρόσωπος ἦν ὁ πολυπράγμων καὶ πολυμαθὴς Σευῆρος, καὶ τὰς τοῦ Ἰουλιανοῦ ἔτι μᾶλλον προηγμένας εὐτυχανικὰς ἰδέας, αἵτινες ἀναμνησκουσιν ἡμᾶς τὰς ἀρχὰς τῶν μανιχαίων καὶ τῶν δοκητῶν. Ἐν παραρτήματι ὁ σ. μετὰ τινὰς κριτικὰς σημειώσεις περὶ τῶν χειρογράφων κωδίκων τῶν κειμένων τῆς προκειμένης συζητήσεως, παρέχει αὐτὰ τὰ κείμενα ἐν συριακῇ γλώσσῃ καὶ ἐν ἑλληνικῇ

μεταφράσει, ἥτις οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἢ ἑλληνικὴ ἀπόδοσις τῆς συριακῆς μεταφράσεως, γενομένης κατὰ λέξιν ὑπὸ Παύλου τοῦ ἐκ Καλλινικίας ἐκ τοῦ ἑλληνικοῦ πρωτοτύπου τῷ 528. Τὸ δυσχερὲς τῆς τοιαύτης ἐργασίας, τῆς ἀποκαταστάσεως δηλ. ἀρχαίου κειμένου καὶ μάλιστα δογματικῆς φύσεως, ἀνομολογεῖ καὶ αὐτὸς ὁ συγγραφεύς. Ἐν τούτοις ἐν συγκρίσει πρὸς ἄλλας ὁμοίας ἐργασίας ἢ τοῦ κ. Draguet εἶνε λίαν ἐπιτυχής.

A. N. ΔΙΑΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ

Μιχαὴλ Ι. Γαλανοῦ, Τὸ Ἐκκλησιαστικὸν ζήτημα τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς Ἀμερικῆς. Μέρους πρῶτον. Σικάγον, 1924.

Ὁ κ. Μιχαὴλ Ι. Γαλανός, ἄλλοτε Ἐπίτροπος παρὰ τῇ Ἱ. Συνόδῳ, εἶνε, ὡς συγγραφεύς καὶ ἐκκλησιαστικὸς ρήτωρ, γνωστὸς πανταχοῦ τῆς Ἑλλάδος, καὶ δὴ ὡς διευθυντῆς τοῦ λαμπροῦ περιοδικοῦ τῆς Ἐκκλησίας «Ἀναπλάσεως» ἐπὶ πολλὰ ἔτη. Αἱ ὁμίλια του ἐν Ἀθήναις καὶ ταῖς ἐπαρχίαις συνήραζον καὶ ἐσαγήνεον τοὺς χριστιανοὺς καὶ εἰργάσθη, εἴπερ τις καὶ ἄλλος, ὑπὲρ τῆς θρησκευτικῆς καὶ ἠθικῆς ἀνωκαινίσεως τῆς κοινωνίας. Ἀπὸ τῶν καὶ πλέον ἐτῶν προσεκλήθη ἐν Ἀμερικῇ ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου πρόην Κωνσταντινουπόλεως Μελετίου Δ' καὶ ἀνέλαβε τὴν διεύθυνσιν τῆς Ἱερᾶς Σχολῆς τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου καὶ τοῦ περιοδικοῦ «Ἐκκλησιαστικὸς Κήρυξ», συνεχίζων τὴν πολυμερῆ καὶ ἐπωφελῆ δράσιν μεταξὺ τῶν Ὀρθοδόξων Ἑλλήνων, ἐξ ὧν πολλοί, ὡς μὴ ὄφειλε, προσηλυτίζονται εἰς τὰς ποικιλανύμους αἵρέσεις.

Διὰ τῆς προκειμένης συγγραφῆς ὁ εὐσεβόφρων καὶ πολυμαθὴς συγγραφεύς, μὲ πολλὰ καὶ πειστικὰ ἐπιχειρήματα ὑπεραμύνεται τῆς ἐνεργείας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, τοῦ κέντρου τῆς Ὀρθοδοξίας, τὸ ὁποῖον ἦρε τὸν τόμον τοῦ 1908 τῆς ἐκχωρήσεως εἰς τὴν αὐτοκέφαλον Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος, διότι δὲν ἐτήρησεν αὕτη τοὺς ὅρους τῆς ἐκχωρήσεως καὶ ἐφάνη ἀνίκανος νὰ διευθύνῃ ἐκκλησιαστικῶς τοὺς ἐν Ἀμερικῇ Ὀρθοδόξους Ἕλληνας. Ἀληθῶς οἱ τοιοῦτοι κανόνες τῆς Ἁγίας Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, καὶ δὴ ὁ ΚΗ' τῆς Δ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου, ὀρίζουσιν, ὅτι τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἔχει τὴν διοίκησιν ἐπὶ τῶν Ὀρθοδόξων χριστιανῶν, τῶν εὐρισκομένων ἔξω ἀπὸ τὰ κανονικὰ ὄρια τῶν αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν, καὶ εἰς τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Κηρύλλου ἀνεγνωρίσθη τὸ δικαίωμα νὰ χειροτονῇ «τοὺς ἐν τοῖς βαρβαρικοῖς Ἐπισκόποις». Ὁ συγγραφεύς ζητεῖ ν' ἀποδείξῃ, ὅτι ὁ τόμος τοῦ 1908 καθ' ἑαυτὸν εἶνε ἄκυρος καὶ ὀρθῶς ἐν αὐτῷ λέγει ὁ Οἰκουμενικὸς Πα-

τοιαύτης «οὔτε ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, οὔτε ἄλλη τις Ἐκκλησία ἢ Ὀρθόδοξον ἠδύνατο δῆπου κανονικῶς πέραν τῶν ὁρίων τῆς οἰκείας περιφερείας ἐπεκτείνειν τὴν ἑαυτοῦ ἐξουσίαν». Ἐὰν δὲ ἐξεχώρησε τὸ κανονικὸν δικαίωμα, τὸ ἔπραξεν ὑποχωρῆσαν εἰς τὴν βίαν, ἀλλ' ἔπραξεν ἐπὶ ὄροις «εἰς ἔνδειξιν καὶ μόνιμον ἀσφάλειαν καὶ ἀκριβῆ τῶν ἐν αὐτοῖς ὄρων τήρησιν εἰς τὸ διηνεκές». Ἄλλ' ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, κατὰ τὸν συγγραφέα, δὲν ἐτήρησε τοὺς ὄρους καὶ ἠδύνατο ἄρα ν' ἄρη κανονικῶς τὸν τόμον. Ὁ συγγραφεὺς φέρει ἀρκετὰς ἀποδείξεις τῆς μὴ τηρήσεως τῶν ὄρων ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἥτις μόλις κατὰ τὰ μέσα τοῦ 1921 ἀπέστειλε Συνοδικὸν Ἐξαρχον χωρὶς νὰ μεταβῇ οὗτος εἰς τὴν Κ]πολιν διὰ νὰ λάβῃ τὴν ἐπευλογίαὶν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, ὡς ἐπιτακτικῶς ἀξιοὶ ὁ δευτέρος ὄρος διὰ τῆς λέξεως «ὀφείλει» (Σελ. 52—53). Θεωρεῖ δὲ ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος ἡ διοίκησις τῶν ἐν Ἀμερικῇ ὀρθοδόξων χριστιανῶν, διότι «θὰ ἦτο νέον ἀστοργον τραῦμα κατὰ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ἀλλὰ καὶ θὰ ἐγίνετο καὶ κάκιστον παράδειγμα εἰς τὰς ἄλλας Ὀρθοδόξους Ἐκκλησίας» (σελ. 53). Ἄλλως τε ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, λόγῳ τῆς ἰδίας αὐτῆς ἐσωτερικῆς καταστάσεως, δὲν δύναται νὰ ἔχη, ὡς λέγει, τὸ ἀπαιτούμενον ἠθικὸν κύρος καὶ νὰ διαθέτῃ τὰς ἀπαιτούμενας ἠθικὰς δυνάμεις πρὸς καλὴν διακυβέρνησιν τῆς Ὀρθοδόξου Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀμερικῆς.

Κατόπιν ὁ σ. ἀναπτύσσει ὅτι ἡ ἐν Ἀμερικῇ Ἑλληνικὴ Ἀρχιεπισκοπὴ κανονικῶς ἰδρύθη τῇ 7 Μαΐου 1922 ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ συμφώνως τῷ Καταστατικῷ τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς προϋτάθησαν καὶ ἐχειροτονήθησαν οἱ δύο Ἐπίσκοποι Σικάγου καὶ Βοστώνης (σελ. 56.)

Ἡμεῖς προσθέτομεν, ὅτι εἶνε καὶ ἔθνικὸν συμφέρον νὰ ἐνισχύσωμεν ὡς ὀρθόδοξοι Ἕλληνες, τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, τὸ ὁποῖον κινδυνεύει τὸν ἔσχατον κίνδυνον. Δυστυχῶς σκοτιζόμεθα ὑπὸ τῶν κομματικῶν παθῶν καὶ κινουμέναν ἀνταρσίαν, ὡς ἄλλοι Δαθὰν καὶ Ἀβειρώον, κατὰ τῆς Ἐκκλησίας ἐκεῖνης, ἥτις, ἐν ἡμέραις σκοτειναῖς, διεφύλαξε τὴν γλῶσσαν καὶ τὴν ἐθνικότητα ἡμῶν. Τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἐθεωρεῖτο ὡς δύναμις ἰσχυρά, οὐ μόνον ὑπ' αὐτῶν τῶν Τοῦρκων, ἀλλὰ καὶ τῶν Εὐρωπαίων, ὡς ἀρχὴ καὶ δύναμις διεθνοῦς κύρους Ἀπὸ τοῦ 1550 καὶ ἐντεῦθεν διαγωνίζονται τὰ Προτεσταντικὰ Κράτη τῆς Εὐρώπης περὶ τῆς πρὸς αὐτὰ φιλίας τοῦ Πατριαρχείου, ἡ δὲ Γερμανικὴ

Ἀυτοκρατορία ἀποστέλλουσα πρεσβευτήν εἰς Κ)πολιν τῷ 1649 τὸν Ροδόλφον Σμίττιον ἐπέδιδεν αὐτῷ γράμματα διαπιστευτήρια πρὸς τὸν τότε Σουλτάνον Μεχμέτ Δ', ἀλλὰ καὶ τοιαῦτα εἰς τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην Παρθένιον Β' τὸν Ὁξύν. Ἀτυχῶς πρῶτοι ἡμεῖς οἱ Ἕλληνες ἐκ πολιτικῆς μυωπίας ἐπολεμήσαμεν, μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν, τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον.

† Ο ΓΟΥΡΥΝΟΣ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΟΠΟΛΕΩΣ ΠΟΥΛΚΑΡΠΟΣ

Κύριε Διευθυντὰ τῆς «Θεολογίας»,

Ἀνέγνωσα τὴν ἐπίκρισιν τοῦ κ. Ζερλέντη. Ἀλλοίμονον, εἴαν ἡ ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἄνδρου ἐπρόκειτο νὰ γραφῆ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν παρεχομένων ὑπὸ τῶν διαφόρων φράγων περιηγητῶν μεμονωμένων πληροφοριῶν. Τὸ ἀξιόχρεον αὐτῶν καὶ ὁ ἴδιος κ. Ζερλέντης ἤλεγξεν οὐχὶ ἄπαξ. Ἀλλὰ τὴν λύσιν τῶν ἀποριῶν του, παρακεκινδυνομένην ἢ μὴ, θὰ εὔρη ὁ μὴνύων πολιὸς φίλος μου λίαν προσεχῶς εἰς τὴν ὅσον οὐπω δημοσιευομένην μελέτην μου περὶ τῆς Λατινικῆς Ἐκκλησίας ἐν Ἄνδρῳ ἐπὶ Φραγκοκρατίας καὶ Τουρκοκρατίας. Δὲν συνειθίζω νὰ γράφω ἐκ τοῦ προχείρου, ἀλλ' ἔχων πάντοτε ὑπ' ὄψιν μου ἐγκύρους πηγὰς. Οὐδὲ ἀρέσκομαι ἀπὸ χαρακτῆρος εἰς φαντασιοπληξίας.

Ἐν τούτοις καὶ αὐτὸς ὁ Τουρνεφόρτιος, εἰς τὸν ὁποῖον παραπέμπει ὁ κ. Ζερλέντης διὰ νὰ ποδείξῃ ὅτι ἀπὸ τοῦ 1700, ὅτε ἐπεσκέφθη τὴν Ἄνδρον ὁ γάλλος περιηγητής, δὲν ἐσώζοντο πλέον ἐν Ἄνδρῳ Καθολικοί, γράφει ρητῶς, ὅτι καθ' ἣν ἐποχὴν εὗρίσκετο ἐν Ἄνδρῳ ὑπῆρχεν ἐν τῇ νήσῳ λατίνος ἐπίσκοπος ὀνομαζόμενος Ρόζας (Rose), ἀνὴρ εὐφυῆς, τοῦ ὁποίου ἡ ἐτησία πρόσδοδος ἀνήρχετο εἰς 300 σκούδα, ὅτι εὗρισκοντο ἐν Ἄνδρῳ ἐγκατεστημένοι Καπουκῖνοι, ἔχοντες ἴδιον μοναστήριον, καὶ ὅτι τελουμένης ἐν Ἄνδρῳ τῆς λιτανείας τῆς εὐχαριστίας ὁ περιφερὸν τὴν θείαν κοινωνίαν διὰ μέσου τῆς πόλεως λατίνος ἐπίσκοπος ἐπάτει διὰ τῶν ποδῶν του ἐπὶ τῶν σωμάτων τῶν κατὰ γῆς ἐν ταῖς ὁδοῖς ἕξ εὐλαβείας προσπιπτόντων χριστιανῶν ἀμφοτέρων τῶν δογμάτων, εἴτε δῆλον ὅτι Ἀνατολικῶν, εἴτε Δυτικῶν (βλ. Joseph Pitton de Tournefort Relation d'un voyage du Levant Amsterdam, 1718 τ. Α'. σ. 134). Ταῦτα κατὰ τὸν ΠΗ' αἰῶνα ἀρχόμενον.

Ὁ δὲ Thévenot, ὅστις ἐπεσκέφθη τὴν Ἄνδρον ὑπερομσοῦντος τοῦ

ΙΖ' αἰῶνος, γράφει ὡσαύτως ὅτι οἱ Καθολικοὶ τῆς νήσου ἔχουν ἴδιον ἐπίσκοπον, ὅτι οὗτος περιάγει ἐν λιτανείᾳ τὴν θεῖαν κοινωνίαν ἐν τῇ πόλει τῆς Ἄνδρου κατὰ τὴν ἑορτὴν τῆς εὐχαριστίας ἐν μεγίστῃ συῶσθι Ἑλλήνων καὶ Λατίνων, καὶ ὅτι τὴν ὥραν, καθ' ἣν ὁ λατίνος ἐπίσκοπος διέρχεται τὰς ὁδοὺς, ὅλοι πίπτουν γονικλινεῖς, ἔξαπλοῦντες τάπητας, ἄνθη, φυτὰ καὶ ἄλλα εὐώδη πράγματα. Ἐπειδὴ δὲ ὅλοι εἶναι γονικλινεῖς καὶ χαμαὶ ἔσκυμμένοι, ὁ ἐπίσκοπος μὴ δυνάμενος νὰ προχωρήσῃ πατεῖ ἐπὶ τῶν σωμάτων αὐτῶν. Προσθέτει, ὅτι πλὴν τῆς μητροπόλεως τοῦ λατίνου ἐπισκόπου, ἡ ὁποία εἶνε ἀφιερωμένη εἰς τὸν πολιούχον τῆς νήσου Ἀπόστολον Ἀνδρέαν, ὑπάρχουσι ἀκόμη ἐν Ἄνδρῳ καὶ ἄλλα ἕξ δυτικά ἐκκλήσια, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ μία εἶναι ἀφιερωμένη εἰς τὸν Ἅγιον Βερναρδῖνον, ἀνήκουσα εἰς τοὺς Καπουκίνους, οἵτινες μεγάλην ἀνακούφισιν παρέχουσι εἰς τὸν ἐπίσκοπον διὰ τοῦ κηρύγματος καὶ τῆς ἐξομολογήσεως, συστήσαντες καὶ σχολεῖα, εἰς τὰ ὁποῖα διδάσκουσι τοὺς παῖδας τῶν κατοίκων, καθὼς καὶ ἄλλους, προσερχομένους πρὸς τοῦτο εἰς Ἄνδρον ἐκ γειτονικῶν μερῶν καὶ δὴ καὶ ἔξ αὐτῶν τῶν Ἀθηνῶν. Παρέχει δὲ ὁ Θεβενῶ καὶ τὴν πληροφορίαν, ὅτι ὑπῆρχον ἐν Ἄνδρῳ ὑπερμεσοῦντος τοῦ ΙΖ αἰῶνος πολλαὶ τουρκικαὶ οἰκογένειαι, ἐκ τῶν ὁποίων οἱ τε Ἕλληνες καὶ Λατῖνοι σφόδρα ἤνωχλοῦντο. Διέμενον δὲ συγχρόνως ἐν Ἄνδρῳ, κατὰ τὸν Θεβενῶ, καὶ Ἰησουῖται, κατοικοῦντες εἰς τὸ χωρίον Μένητες, ἔνθα εἶχον οὗτοι καὶ οἰκίαν μετὰ κήπου γέμοντος παντοίων ὀπωροφόρων δένδρων, ἔξ οὗ ἐπορίζοντο ἰκανὸν ἐτήσιον εἰσόδημα. Εἶχον δὲ οἱ Ἰησουῖται καὶ ἐκκλησίαν ἐν τῷ χωρίῳ τούτῳ, ἀφιερωμένην εἰς τὴν Ἁγίαν Βενεράνδαν.

Ἐν ἔτει 1706 ὁ ἀπὸ Χαλκηδόνος οἰκουμενικὸς πατριάρχης Γαβριὴλ ὁ Γ', ὅστις εἶλκε τὴν καταγωγὴν ἔξ Ἄνδρου, καθορῶν τὴν ἀπειλουμένην ἐν Ἄνδρῳ ἐπικράτησιν τοῦ καθολικισμοῦ, ἐπιβαλλομένην καὶ ὑπὸ τῶν λυμαινομένων τῶ Αἰγαῖον παντοίων φράγκων πειρατῶν, ἠναγκάσθη νὰ πευθύνῃ πρὸς τοὺς Ἀνδρούσιους μακρὰν παραινετικὴν ἐπιστολήν, γεγραμμένην εἰς γλῶσσαν ἀπλῆν διὰ νὰ εἶνε καταληπτὴ παρ' ὅλων, νοθετῶν αὐτοὺς ἵνα ἐμμένωσι στερεοὶ καὶ ἀσάλευτοι εἰς τὰ δόγματα τῆς μητρὸς ἁγίας Ἐκκλησίας καὶ ἐλέγχων αὐτοὺς δοιμῶς ὡς δελεαζόμενους καὶ ὀλίγον κατ' ὀλίγον κινδυνεύοντας, ὡς γράφει, νὰ ἀποπλανηθῶσιν τελεείως καὶ νὰ ξεκλίνωσι ξεχωριζόμενοι ἀπὸ τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας καὶ παραδιδόμενοι εἰς θρησκείαν ἑτερόφρονα. Ταῦτα δὲ δύο καὶ τεσσαράκοντα καὶ ἑκατὸν ἔτη μετὰ τὸ 1564, ὅτε ὁ κ. Ζερλέντης διατείνεται ὅτι ἐξέλιπον οἱ Καθολικοὶ ἐκ τῆς νήσου.

Μόλις δὲ τῷ 1784 ἐγκατελείφθη ὑπὸ τῶν καθολικῶν ἱερέων ἢ ἐν τῇ πόλει τῆς Ἁνδρου καθολικὴ μονὴ τοῦ Ἁγίου Βερναρδίνου, ἥτοι τεσσαράκοντα ὁλόκληρα ἔτη μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀρχιεπισκόπου Ἁνδρου Διονυσίου Καίτη τοῦ Α΄.

Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὸ οἰκόσημον τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Διονυσίου δύναται πᾶς τις νὰ ἴδῃ τοῦτο ἀνάγλυφον ἐπὶ μαρμάρου καὶ σφζόμενον μέχρι σήμερον ἐπὶ τῶν ὑπὸ τοῦ αἰοιδίμου ἱεράρχου ἀνεγερθέντων ναῶν, ἐν τε τῷ Ἁγίῳ Νικολάῳ τῆς Μεσαρίας καὶ ἐν τῷ τῆς Ἁγίας Μαρίνης τῆς Κατακοίλου. Ὑπῆρχε δὲ καὶ ἐν τῷ ἐν Μεσαρίᾳ οἰκογενειακῷ αὐτοῦ πύργῳ πρὶν ἢ κατεδαφισθῶσιν οἱ δύο ἀνώτεροι αὐτοῦ ὄροφοι.

Ἐν Ἁνδρῳ, τῇ 26ῃ Ἰανουαρίου 1925.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Π. ΠΑΣΧΑΛΗΣ

Υ. Γ. Ἐν τ. Β΄ σελ. 360 στ. 20 τῆς «Θεολογίας· ὁ ΙΗ΄ αἰὼν ἔγεινε 14.

Δ. Π.

Χρυσοστόμου Παπαδοπούλου ἀρχιμ. (νῦν Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν Ἐπιστολὴ τοῦ Πατριάρχου Ἀντιοχείας Ἰωακείμ σι'. «Ἐκκλ. Φάρος», ΚΙ' 1924, σ. 308—312.

Γ' Ἀρβανιτᾶ·η. Τὸ Πάσχα ἀκίνητον (Ἐλ. Βῆμα 27, II, 1925). Ἐξ ἀφορμῆς τῆς ἀποφάνσεως τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν ὑπὲρ τῆς μεταβολῆς τοῦ Πάσχα εἰς ἀκίνητον ἑορτὴν ἡ πολλὰς περὶ τὸ θέμα τοῦτο μετ' ἐπιστήμης ἀσχοληθεῖς συγγραφεὺς τοῦ ὑπ' ὄψει μελετήματος ἐξηγῶν συντόμως τὰ κατὰ τὸ Πάσχα, ἀναγνωρίζει ὅτι τοῦτο πρέπει νὰ ἑορτάζηται ταυτοχρόνως ὑπὸ πάντων τῶν χριστιανῶν, καὶ δὴ μετὰ τὸ ἑβραϊκόν, καθ' ἃ ὤρισεν ἡ Α' Οἰκουμ. Σύνοδος. «Ἄν ἡ λατινικὴ Ἐκκλησία—λέγει δεχθῆναι νὰ δεισθῆναι ἡμερομηνία πασχαλινῆ μία Κυριακὴ κατόπιν τοῦ βραδυτέρου ὁρίου τοῦ κινητοῦ ἑβραϊκοῦ Πάσχα, τότε πρέπει καὶ ἡμεῖς νὰ τὸ δεχθῶμεν. Καὶ θὰ εἶναι μία ἱκανοποίησις ἠθικὴ διὰ τὴν Ορθοδοξίαν, λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν, ὅτι ἡ ὑπὸ τοῦ Πάπα Γρηγορίου γενομένη τῷ 1582 μεταρρυθμίσις, πρὸς τῇ ρήξει τῆς παγχιριστιανικῆς ἐνότητος τοῦ πασχαλίου ἑορτασμοῦ, ἠδέησε καὶ τὴν μετὰ τὸ ἑβρ. Πάσχα θέσιν τῆς ἑορτῆς. Καὶ ἐπάγεται, ὅτι συντελοῦντες εἰς τὴν ἐπικράτησιν τῆς ἀποφάσεως τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν, ἐπαναφέρομεν

παγκόσμιον τὸν πόθον τῆς Α' Οἰκουμενικῆς Συνόδου καὶ αἴρομεν μίαν κοινωνικὴν ἀσχημίαν τόσον μεγαλυτέραν, ὅσον πυκνοῦνται αἱ σχέσεις τῶν λαῶν.

Marcel Viller S J, Le «Combat spirituel et les «Exercices» de Saint Ignace dans l'Eglise Byzantine (ἐν «Revue d'ascétique et de mystique» Ἀπρίλ. 1924 πρὸ λ. καὶ «La Documentation Catholique» No 271, 3 Ἰαν. 1925 σ. 23—26. — Ὁ λόγος περὶ τῆς ἐπανεκδόσεως (τῷ 1922) τοῦ ἔργου τοῦ Νικοδήμου Ἀγιορείτου «Ἀόρατος πόλεμος», ἔπερ ὁ κ. Viller ἀποκαλύπτει ὃν μετάφρασις τῶν ἔργων τοῦ Scapoli «Combat spirituel» καὶ «Sentier du Paradis», ἀφ' ὧν ὁ Νικοδήμος παρέλιπε τὰ περιέχοντα καθαρῶς λατινικὰς διδασκαλίας κεφάλαια, ὡς καὶ ἄλλας τινὰς περιέργους λεπτομερείας. Παρομοίαις μεταφράσεις καὶ εἰς ἄλλα ἔργα τοῦ Νικοδήμου σημειοὶ ὁ σ., ἀξίας ἰδίας προσοχῆς.

L. Hughes, The christian Church in the epistles of St Jerome. London 1923. — Αἱ ἐπιστολαὶ τοῦ Ἱερωνύμου πραγματεύονται περὶ πλείστων καὶ διαφορωτάτων θεμάτων, ἀφορώντων ἰδίως εἰς τὴν λειτουργικὴν πράξιν καὶ τὴν ζωὴν τοῦ κλήρου. Ἐκ τούτων τῶν ἐπιστολῶν ὁ σ. ἀντλεῖ ἀφθονον ὕλικόν διὰ τὸν χαρακτηρισμὸν τῆς συγχρόνου τῷ Ἱερωνύμῳ Ἐκκλησίας.

Pierre J. Marique, History of christian education New York, 1924 Fordham University Press, vol I, σ. XIII—209.

W. H. McClellan, Genesis 2,7 and the evolution of the human body. A Study in literal Exegesis, ἐν «The Ecclesiastical Review» LXXII, No 1 Jan. 1925 σ. 1—10.

William J. Brosnan, God and Reason Some theses from Natural Theology. New York, Fordham University Press. 1924.

Otto Zimmermann, The problem of evil and human destiny. St. Louis 1924

Hilarin Felder, Christ and the Critics. A defence of the divinity of Jesus against the attacks of modern sceptical criticism. New York.

P. H. Lammens, S. J. La Mecque à la veille de l'Hégire. Beyrouth, impr. Catholique, 1924. — Τὸ ἔργον τοῦτο, προῖόν δεινοῦ ἀνατολιστοῦ καὶ ἀραβομαθείας οὐ τῆς τυχοῦσης, πληροῖ ὀλόκληρον τὸ τρίτον τεῦχος τοῦ IX τόμου τῶν «Mélanges de l'Université Saint-Joseph» τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Βηρυτοῦ, ἀποτελεῖται δ' ἐκ 437

σελίδων μεγάλου ὄγκου καὶ εἶνε ἐφωδιασμένον μετὰ λεπτομεροῦς ἀναλυτικοῦ πίνακος.

Παναγιώτου Ἰ. Μπρατσιώτου, Ὑφηγητοῦ τῆς ἐρμηνείας τῆς Κ. Δ., Αἱ παραβολαὶ τοῦ Κυρίου καὶ ἡ νεωτέρα κριτικὴ, Ἀνατύπωσις ἐκ τοῦ Α' τόμου τῆς Ἐπιστημονικῆς Ἐπετηρίδος τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς. Ἀθῆναι, τύποις Μακροῦ, 1924.—Ὁ καὶ ἐξ ἄλλων ἔργων σχετικῶν πρὸς τὴν Κ. Δ. γνωστὸς συγγραφεὺς τὸ σύγγραμμα αὐτοῦ τοῦτο ἀφιερῶσι εἰς τὴν ἔρευναν τῶν θεωριῶν τῶν ἀμφισβητησασῶν τὴν αὐθεντίαν, τὴν γνησιότητα καὶ τὴν πρωτοτυπίαν τῶν παραβολῶν τοῦ Κυρίου, κατ' ἐξοχὴν δὲ τῆς νεωτέρας κριτικῆς, ἐν ἣ ἐξέχουσαν θέσιν κατέχει ὁ Jülicher. Τὸ ἔργον εἶνε ἐπιμελοῦς μελέτης προϊὸν καὶ ἀναγινώσκειται μετ' εὐνοήτου ἐνδιαφέροντος.

Ch. Cutter Torrey. The composition and date of Acts 1916 (Harvard Theol. Studies).

Henrg. J. Cadbury. The style and literary method of Luke 1920 (Harvard Theol. Studies).

Benjamin W Bacon Is Mark a roman Gospel? 1919 (Harv Theol. Studies)

Pierre Batiffol, L' affaire de Bassianos d' Ephèse (414 - 448) ἐν «Echos d' Orient» No 136 1924 σ. 385—394 — Πρόκειται περὶ περιπτώσεως, καθ' ἣν, ἐκκλήσεως γενομένης ἐξ Ἀνατολῆς εἰς τὴν Ρώμην, αὕτη ἀπεφάνθη περὶ τῆς ἀναξιότητος ἐνὸς Ἐπισκόπου τῆς Ἐφέσου.

V. Grumel, Les ambassades pontificales à Byzance après le IIe Concile de Lyon (1274 - 1280) ἐν «Echos d' Orient» Ne 136 1924 σ. 437 - 447.

—Ἐν ταῖς «Echos d' Orient» συνεχίζεται ἡ ἐκδοσις καταλόγου τῶν βυζαντινῶν ὑμνογράφων εἰς λατιν. γλῶσσαν κατ' ἄλφαβ. τάξιν. Ἐν τῷ No 136 τοῦ 1924 εὐφρονται τὰ ὀνόματα τὰ ἀπὸ τοῦ Λουκά (σὺν τῷ) μέχρι τοῦ Νικολάου Μαλαξοῦ. Ἡ σύνταξις τοῦ καταλόγου ὀφείλεται εἰς τὸν C. Emerau

E. Dalleggio d' Alessio, Nomenclature des églises latines de Constantinople sous les empereurs byzantins ἐν «Echos d' Orient» No 136 1924 σ. 448—460.

Bernard Leib, Rome, Kiev et Byzance à la fin du XI Siècle, Paris, 1924.

Francis Mc Cullagh, The Bolchevik persecution of Christianity London, Murray 1924

Dr Robert Melcher, Der 8 Brief des hl. Basilius, ein Werk des Evagrius Pontikus Münster i. W.

Louis Duchesne, The early History of the Christian Church from its foundation to the end of the fifty century vol. III The Fifty century. Engl. transl. by C Jenkins New York 1924.

Emberto Fracassini, Il misticismo greco e il Cristianesimo Città di Castello, «hl Solco» 1922.

Lina Eckenstein, Paul le Samosate. Etude historique—Louvain 1923

Wilhelm Bousset, Apophtegmata Studien zur Geschichte des ältesten Mönchtums Tübingen 1923

Κωνσταντίνου Ν. Καλλινίκου, Πρωτοπρεσβυτέρου, Ὁ Ἱερός Ψαλτήρ. Πεντηκοντὰς πρώτῃ. Βιβλιοθήκη «Ἀναπλάσεως». Ἀθήναι Τύποις «Φοῖνικος» 1925.

Ὁ γνωστότατος εἰς τοὺς Ἕλληνας ἀγανώστας τῆς «Θεολογίας» συγγραφεὺς ἀπὸ μακροῦ ἀσχολούμενος περὶ τοῦ Ψαλτήρος δωροφορεῖ σήμερον εἰς τοὺς Ἕλληνας ὀρθοδόξους τὴν πρώτῃν τῶν ψαλμῶν πεντηκοντάδα ἐμμέτρως μεταπεφρασμένην. Τὴν μετάφρασίν του ὁ σ. ἐπεχείρησε νὰ φιλοτεχνήσῃ ἐρμηνευτικὴν, παρεισάγων δὴλα δὴ εἰς αὐτοὺς τοὺς τοῦ κειμένου μεταφραστικούς στίχους ὅτι κυριώτατον διασαφητικὸν θὰ ἠδύνατο νὰ τεθῆ ὡς σχόλιον ἐν ὑποσημειώσει ἐν ἧ περιπτώσει τὸ ἔργον δὲν προωρίζετο διὰ τὸν λαόν, ἔχων ὑπ' ὄψει τὸ τε ἔβρ. κείμενον καὶ τὴν μετάφρ. τῶν Ὁ. Ἐκάστου ψαλμοῦ τὸ θέμα δηλοῦται διὰ εἰδικοῦ τίτλου, σημειοῦνται δὲ καὶ αἱ στροφαί, ἢ τὰ μέρη, ἐξ ὧν ἕκαστος ψαλμὸς ἀπαρτίζεται. Εἶνε περιττὸν νὰ λεχθῆ ὀπόσων μόχθων καὶ ὀπόσης ἀγάπης πρὸς τὴν ἐργασίαν καὶ τὴν κοινὴν ὠφέλειαν καρπὸς εἶνε τὸ νέον ἔργον τοῦ συμπαθοῦς συγγραφέως. Τὸ συνιστῶμεν ἐκδύμως ὡς ἐντρύφημα πνευματικῶν πρώτης τάξεως, ἀλλὰ καὶ ὡς ἔκδοσιν—χάρμα ὀφθαλμῶν.

—Κατὰ τὴν ἑναρξίν τῶν ἐπιστημονικῶν ἀνακοινώσεων τῆς Ἑταιρείας Βυζαντινῶν σπουδῶν διὰ τὴν χειμερινὴν περίοδον 1924-1925 τῇ 13ῃ Νοεμβρίου 1924 ὁ κ. Θεμιστοκλῆς Βολίδης ἀνεκοίνωσε περὶ τῶν χειρογράφων τῆς ἐν Ἀθῶν ἰ. μονῆς Παντοκράτορος, ὅτι ἐκ τῶν ἀναφερομένων ἐν τῷ καταλόγῳ τοῦ μακαρίτου Σπ. Λάμπρου 234 χειρογράφων

τῆς μονῆς ταύτης ἐξηφανίσθησαν ἐν τῷ μεταξύ οἱ ὑπ' ἀριθμὸν 187,188 καὶ 189 κώδικες καὶ τὸ ὑπ' ἀριθμὸν 64 λειτουργικὸν εἰλητάριον τὸ δὲ ὑπ' ἀριθμὸν 63 ὅμοιον, σημειούμενον ἐπίσης ἐν τῷ εὐρετηρίῳ τῆς μονῆς ὡς ἀπολεσθέν, ἀνευρέθη κατόπιν ἐπιμελοῦς ἐρεύνης ὑπὸ τοῦ κ. Βολίδου. Πλὴν τῶν οὕτως ἐναπομεινάντων 230 εὗρεν ὁ ὁμιλητὴς καὶ 45 νέους κώδικας, τῶν ὁποίων ἀνεκοίνωσε συνοπτικῶς τὸ περιεχόμενον. Ἐξ αὐτῶν σημαντικώτερον θεωρεῖ τὸν ὑπ' ἀριθμὸν 251, περιέχοντα ἀνέκδοτα ἔργα τοῦ μοναχοῦ Ἰωσήφ τοῦ Καλοθέτου ὁπαδοῦ τῶν Ἡουχαστῶν κατὰ τὸν ΙΔ' αἰῶνα. Τὴν σπουδαιότητα τοῦ κώδικος τούτου ἀναγνωρίσας ὁ ἐκ τῆς αὐτῆς μονῆς ἀρχιμανδριτῆς Δευιῆλ Σερραϊᾶδης ἐδημοσίευσε πρῶτον ἐκτενῆ περιγραφὴν αὐτοῦ (μετὰ τινῶν ἀνακριβειῶν) κατὰ τὸ 1884 ἐν τῷ Δ' τόμῳ τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» (σελ. 221-223). Ἀλλὰ τὸ δημοσίευμα τοῦτο διέφυγε τὴν προσοχὴν τῶν νεωτέρων ἐρευνητῶν Phil. Meyer A. Ehrhard καὶ N. Βέη. Ὁ τελευταῖος εὗρε μετὰ εἰκοσαετιᾶν περίπου νεώτερον τοῦ αὐτοῦ συγγραφέως κώδικα ἐν τῇ ἰ. μονῇ τοῦ Ἁγ. Ἀθανασίου παρὰ τὰ Καλάβρυτα (Byz. Zeitschrift XVII, 1908, σ. 86-91: «Ἰωσήφ Καλοθέτης καὶ ἀναγραφή τῶν ἔργων αὐτοῦ»), ὅστις φαίνεται ὅτι εἶναι ἀντίγραφον τοῦ κώδικος τῆς μον. Παντοκράτορος. Ἀντὶ τοῦ τύπου τῆς ὀνομαστικῆς Καλοθέτης ὁ κ. Βολίδης δέχεται τὸν τύπον Καλόθετος κατὰ τὰς ἀρχαιοτέρας αὐθεντικὰς πηγὰς.

Κωνσταντινου Μ. Ράλλη, Καθηγητοῦ τοῦ Ἐκκλησ. Δικαίου ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ: Περὶ τοῦ προβιβασμοῦ τοῦ θρόνου κατὰ τὸ δίκαιον τῆς Ὁρθοδ. Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας. Ἀνατύπωσις ἐκ τῆς Ἐπιστημ. Ἐπετηρίδος τῆς Νομικῆς Σχολῆς. Ἐν Ἀθήναις, 1924.

Τοῦ αὐτοῦ, Περὶ τῶν ἐπαρχιακῶν συνόδων κατὰ τὸ δίκαιον τῆς Ὁρθοδ. Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας. Ἐκ τῆς Ἐπιστ. Ἐπετηρίδος τῆς Νομικῆς Σχολῆς. Ἀθήναι 1924.

Τοῦ αὐτοῦ, Περὶ τῆς τῶν μόνων διαιρέσεως κατὰ τὸ δίκαιον τῆς Ὁρθοδ. Ἀνατολ. Ἐκκλησίας. Ἐκ τῆς Ἐπιστημ. Ἐπετηρίδος τῆς Νομικῆς Σχολῆς. Ἀθήναι 1924.

Τοῦ αὐτοῦ, Περὶ τῶν ἀξιομάτων τῆς Β' καὶ Γ' πεντάδος κατὰ τὸ δίκαιον τῆς Ὁρθοδ. Ἀνατολ. Ἐκκλησίας. Ἐκ τῆς Ἐπιστημ. Ἐπετηρίδος τοῦ Πανεπιστημίου. Ἀθήναι 1921.

Τοῦ αὐτοῦ, Περὶ τῆς τῶν μοναστηριακῶν συμβουλίων καταστάσεως κατὰ τὸ δίκαιον τῆς Ὁρθοδ. Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας. Ἐκ τῆς

Ἐπισκην. Ἐπετηρίδος τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθῆναι 1922

Ἐσαγγέλιον Π. Παπανούτσου. Ὁ Πραγματισμὸς ἢ Ὀδμητισμὸς

Ἀνάπτυξις καὶ κριτικὴ τῶν θεωριῶν ἐνὸς μεγάλου ρεύματος τῆς συγχρόνου φιλοσοφίας. Αλεξάνδρεια. Ἐκ τοῦ Πατριαρχικοῦ Τυπογραφείου. (σελίδες 450).—Ὁ σ., καὶ ἐξ ἄλλων φιλοσοφικῶν μελετῶν γνωστὸς εἰς τοὺς παρακολουθοῦντας τὴν ἐν Αἰγύπτῳ ἰδίᾳ πνευματικὴν κίνησιν καὶ ἀριθμούμενος ἐν ταῖς συνεργαταῖς τῆς «Θεολογίας», ἐν ἧ ἔξακολουθεῖ δημοσιεύων πραγματεῖαν αὐτοῦ περὶ ἐλευθερίας τῆς βουλήσεως, τὴν νέαν αὐτοῦ ταύτην μονογραφίαν ἀφιερῶ εἰς τὴν ἔρευναν νέου συγχρόνου φιλοσοφικοῦ ρεύματος, γνωστοῦ ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Πραγματισμοῦ. Διαιρῶν τὸ ἔργον εἰς δύο μέρη, ἐν μὲν τῷ πρώτῳ ἐκθέτει τὴν ἱστορίαν τοῦ Πραγματισμοῦ, σύντομον περιλήψιν τῶν κυριωτέρων καὶ σημαντικωτέρων συγγραφῶν τῶν πραγματικῶν, καὶ ἀνάπτυξιν τῆς πραγματικῆς ἐπιστημολογίας· ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ μετὰ τὴν ἐκθεσιν τῶν ἀντιστοιχῶν θεωριῶν τῶν Nietzsche, H. Poincaré, Bergson καὶ τινων ἄλλων ὡς καὶ τὴν ὑπόδειξιν τῶν ἀσθενῶν τοῦ Πραγματισμοῦ σημείων, ἀναπτύσσει τὴν ἐπὶ τῆς συγχρόνου φιλοσοφικῆς κινήσεως ῥοπὴν τῆς φιλοσοφικῆς ταύτης κατευθύνσεως. Παρὰ τινὰς ἀτελείας τοῦ ἔργου συναφεῖς ἄλλως τε πρὸς τὸ φύσει δύσκολον τῶν φιλοσοφικῶν ἐπιστάσεων, μάλιστα ἐν κέντρῳ ἄνευ βιβλιοθηκῶν καὶ παντοίας πνευματικῆς κινήσεως, τὸ ὑπ' ὄψιν ἔργον, τὴν περὶ τοῦ ὁποίου διεξοδικὴν καὶ ἀριάν κρίσιν ἐπαφιέμεθα εἰς τοὺς εἰδικούς, ἀποτελεῖ φαινόμενον φιλοπονίας καὶ ζήλου σπανίων ἀξίον ἰδιαζούσης ἐξάρσεως τοσοῦτο μᾶλλον, ὅσον ὁ συγγραφεὺς εἶνε ἀπόφοιτος τῆς Θεολογικῆς τοῦ Πανεπιστημίου ἡμῶν Σχολῆς, σοβαρὰν ἐπιστημονικὴν σταδιοδρομίαν διὰ τῆς καρποφόρου τοῦ ἐπιμελείας προσιωνιζόμενος, ὡς δεξιὸς τῶν φιλοσοφικῶν θεμάτων χειριστῆς. Ἐπι μᾶλλον ἀξιεπαινος εἶνε ὁ συγγραφεὺς ὡς στρέψας τὴν προσοχὴν του εἰς τὴν σπουδὴν τῆς συγχρόνου φιλοσοφίας, ἧς παρ' ἡμῖν εἶνε ἄγευστοι οἱ κύκλοι τῶν ἀνεπτυγμένων τούτων ἢ μόρφωσις εἶνε ἀτελής ἐφ' ὅσον εἶνε ἀμέτοχοι τῆς συγχρόνου διανοητικῆς ζωῆς καὶ κινήσεως· διότι οὔτε πρωτότυπος φιλοσοφικὴ κίνησις παρ' ἡμῖν παρατηρεῖται σχετιζομένη πρὸς τὴν φιλοσοφίαν τὴν σύγχρονον, οὔτε καὶ πυκναὶ μεταφράσεις ξένων φιλοσοφικῶν ἔργων ἐκδίδονται, ὥστε δι' αὐτῶν καὶ παρακολουθεῖται ἡ σύγχρονος φιλοσοφικὴ ἐξέλιξις. Διὰ τοῦτο, ἀνεξαροτήτως τῆς ἄλλης ἐσωτερικῆς ἀξίας τοῦ ἔργου, χάριτες πολλὰ ὀφείλονται εἰς τὸν νεαρὸν συγγραφεύα, ὅστις τὰ

πνευματικὰ αὐτοῦ κεφάλαια τόσον ἐπωφελῶς χρησιμοποιοεῖ εἰς πλήρωσιν τῆς αἰσθητῆς ταύτης ἀνάγκης τῆς ἀνεπτυγμένης ἡμῶν κοινωνίας.

Τὸ ζήτημα τῶν Ρώσων προσφύγων Ἀρχιερέων: Ἐγγραφα, δημοσιεύματα ὑπὸ τοῦ Οἴκουμ. Πατριαρχείου. Ἐν Κωνσταντινουπόλει. 1924. σελ. 46. Δημοσιεύονται ἐν τῷ τεύχει τούτῳ τὰ κυριώτερα ἐκ τῶν ἐγγράφων σχετικῶς πρὸς τὴν ἀνώμαλον κανονικῶς ἐν Κων)πόλει δημιουργηθεῖσαν ὑπὸ τῶν Ρώσων προσφύγων Ἀρχιερέων ἐν τῇ Ρωσικῇ παροικίᾳ κατάστασιν καὶ τὰ ληφθέντα ὑπὸ τοῦ Οἴκουμενικοῦ Πατριαρχείου μέτρα.

Ε. Ι. Κ.

Ἀνθίμου Σισκου, διακόνου. Ἡ δίκη τοῦ Ἰησοῦ. Ἐν Ἀθήναις 1924. (σ. 34). Θρησκευτικὴ Διάλεξις, ἐν ἧ ὁ σ. ἐρευνᾷ συντόμως τὴν αἰτίαν καὶ τὴν ἀποδεικτικὴν διαδικασίαν τῆς δίκης τοῦ Ἰησοῦ ἀπὸ ἀπόψεως ἱστορικῆς, κρίνει δὲ ἀπὸ νομικῆς ἐπόψεως καὶ τὴν καταδίκην τοῦ Ἰησοῦ.

Γ Συκουτρή, δ φ Παλαιογραφικὰ ἐκ Κύπρου. Ἐν Λευκωσίᾳ. 1924. (σ. 28). Σημειώσεις καὶ περιγραφαὶ διαφόρων κωδίκων, εὑρισκομένων ἀνὰ τὰ διάφορα χωρία τῆς Κύπρου, ἐκκλησιαστικοῦ περιεχομένου. (Ἀνατύπωσις ἐκ τοῦ περιοδικοῦ «Κυπριακὰ Χρονικὰ» τόμ. Β. σ. 149).

Ε. Ι. Κ.

A. Causse, professeur à la Faculté de Théologie protestante de l' Université de Strasbourg, Israël et la vision de l'humanité. Stasbourg. 1924 (σελ. 152).

Ὁ σ. ἐξετάζει ἐν τῷ ἔργῳ τούτῳ δύο θρησκευτικὰς τάσεις, ἀναπτυχθείσας κατὰ τὴν γνώμην αὐτοῦ ἐν τῇ Παλ. Διαθήκῃ: τὴν ἐθνικιστικὴν, καθ' ἣν ὁ Ἰσραὴλ ἀνήκει εἰς τὸν Θεὸν καὶ ὁ Θεὸς εἰς τὸν Ἰσραὴλ, καὶ τὴν καθολικὴν, καθ' ἣν ὁ Θεὸς ἐμφανίζεται ὡς Θεὸς ἀπάσης τῆς ἀνθρωπότητος. Τῶν δύο τούτων τάσεων τὴν ἀρχὴν καὶ ἀνάπτυξιν ἐξετάζων ὁ σ. δεικνύει ὅτι ἡ δευτέρα ἐθροιάμβευσεν ἐν τῷ Χριστιανισμῷ κατὰ τῆς προλήψεως καὶ τοῦ ἐθνικιστικοῦ ἐγωϊσμοῦ.

Ε. Ι. Κ.

Δ Π Πασχάλη Ὁ βασιλεὺς τῆς Ἀβησσυνίας Ἰησοῦς καὶ ὁ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας Ματθαῖος ὁ Ἄνδριος (1746—1767). Ἐφημερίς «Ἐ μ π ρ ο δ σ» Ἀθῆναι. Ἔτος 28ον ἀριθ. 9996.—Ἐν τῷ βραχεῖ τούτῳ μελετήματι ὁ σ. ἀναφέρει γεγονότα τινὰ σχετικὰ πρὸς τὸ Ἀβυσσυνιακὸν ἔθνος καὶ τὴν Ἐκκλησίαν Ἀλεξανδρείας, χαρακτηρίζοντα δὲ τὸν Πατριάρχην Ματθαῖον.

Ε. Ι. Κ.

Historisch - Kritischer Kommentar über des N Testament begründet von W. Meyer. Der Zweite Korintherbrief erklärt von H. Windisch. (Göttingen 1924)

Ὁ ἐν Leyden τῆς Ὀλλανδίας Γερμανὸς καθηγητῆς Windisch ἀνέλαβε νὰ συνεχίσῃ ἐν τῇ ἐκδόσει τῆς σειρᾶς τῶν ὑπομνημάτων τούτων τὸ ἔργον τοῦ προῶρος ἀποθανόντος ὑφηγητοῦ I Weiss καὶ ἀναδεικνύεται ἀντάξιός ἐκείνου διάδοχος ἐν τῷ ἔργῳ τούτῳ παρέχων ὑπόμνημα ἀπὸ πάσης ἀπόψεως ἐμπεριστατωμένον καὶ περισπούδαστον.

Religionsgeschichtliche Erklärung des N. Testaments ὑπὸ Carl Clemen, β' ἔκδ. καθ' ὁλοκληρίαν ἐπεξεργασμένη καὶ πολὺ ἐπηξημένη ἐκ σελ. 448 Giessen 1924.—Ἐν τῇ πολυτίμῳ ταύτῃ συγγραφῇ ἐξετάζεται ἐν ἐκτάσει καὶ μεθ' ἱκανῆς ἐν πολλοῖς νηφαλιότητος τὸ πολυθρύλητον πρόβλημα τῆς ἀπὸ τῶν ἐθνικῶν θρησκευμάτων καὶ φιλοσοφημάτων ἐξαρτήσεως τοῦ ἀρχεγόνου Χριστιανισμοῦ.

Π. Ι. Μ.

«ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟΝ». Ὑπὸ τὸν τίτλον τοῦτον ἐξεδόθη (ἐν Γοττίγκῃ 1923) πρὸς τιμὴν τοῦ ἐν Χάγῃ ἐπιφανοῦς τῆς ἐρμηνείας τῆς Π. Δ. καθηγητοῦ κ. Hermann Gunkel ἄγοντος τὴν ἐξηκοστὴν γενέθλιον αὐτοῦ, πανηγυρικὸς τόμος, περιλαμβάνων πράγματείας τῶν μαθητῶν καὶ φίλων αὐτοῦ ἀναφερομένας εἰς τε τὴν θρησκείαν καὶ τὴν γραμματείαν τῆς Π καὶ τῆς Κ. Διαθήκης. Τὰ ὀνόματά καὶ μόνα τῶν συνεργατῶν καὶ ἐκδοτῶν τοῦ ἐν λόγῳ πανηγυρικοῦ τόμου (Eissfeldt, Gressmann H Schmidt W. Baumgartner, G. Hölcher, E Balla. Mowiuckel, P. Volz, Bultmann, Weinel, Violet, M. Dilelius, H. Windisch, K. Schmidt κ. ἄ.) εἶναι ἱκανὰ ὅπως προκαλέσωσιν ἐπ' αὐτὸν τὸ ἐπιστημονικὸν διαφέρον.

Π. Ι. Μ.

Τῇ 29 παρελθόντος Ὀκτωβρίου συνήλθεν ἐν Μαγδεμβούργῳ τὸ τρίτον συνέδριον τῶν περὶ τὴν Κ. Διαθήκην ἀσχολουμένων λογίων ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ ἐπιφανοῦς τῆς Χάλλης ἐρμηνευτοῦ E. v. Dobschütz. Κατ' αὐτὸ ἐγένοντο διάφοροι ἐπιστημονικαὶ ἀνακοινώσεις καὶ συνεζητήθησαν θέματα, οἷα τὸ περὶ νέας μετερρυθμισμένης ἐκδόσεως τῆς Κ. Δ. τοῦ Nestlé. περὶ τῆς ἐκδόσεως τοῦ νέου Wetstein, ἣν εἶχε σχεδιάσει ὁ αἰμίνηστος Heinrici καὶ ἔχει ἤδη ἀναλάβει ὁ κ. Dobschütz κ.λ.π. Κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο τὸ ἐν λόγῳ συνέδριον θὰ συνέλθῃ πιθανώτατα ἐν Ἐρλάγγῃ.

Π. Ι. Μ.

Zeitschrift für die Neutestamentliche Wissenschaft und die Kunde der älteren Kirche. Τοῦ μοναδικοῦ ἐν τῷ εἶδει αὐτοῦ κύριου περιοδικοῦ τούτου, ὅπερ ἱδρυθὲν ἐν ἔτει 1901 ὑπὸ τοῦ E. Preuschen συνεμίζεται μετὰ τὸν πρόωρον ἐκείνου θάνατον (1920) ὑπὸ τοῦ ἤδη εἰς τὴν ἔδραν τοῦ Harnack μετακληθέντος καθηγητοῦ κ. H. Lietzmann, ἐξεδόθη ἤδη τὸ 3 καὶ 4 τεύχος τοῦ 23 τόμου. Τὰ τεύχη ταῦτα περιλαμβάνουσι τὰς ἑξῆς μονογραφίας: Die literarhistor. Stellung des Octavius von Min Felix (ὑπὸ G. Goetz), Orpheus in der frühchristlichen Kunst (ὑπὸ V. Schultze), Die Salbungen (ὑπὸ L. v. Sybel), The autorship of the so called Second Epistle of Clement (ὑπὸ R. Harris), Die Vorlesung heiliger Schriften bei Chyprian (ὑπὸ P. Glane), Kleine Beiträge zur alten Kirchengeschichte (ὑπὸ Müller), Zur Liste der Neutestam. Handschriften (ὑπὸ E. v. Dobschütz), Das Problem des Paulin. Imperativs (ὑπὸ H. Windisch), Das leere Grab (ὑπὸ El. Bickermann), Alte Schulformen und ihre Deutungen (ὑπὸ E. Peterson), Die Vicariatstaufe I Corinth 12' 29 (ὑπὸ H. Preisker), Ein Uralter Hochzeitegebrauch im N Test. (ὑπὸ H. Hommel), Die Donnersöhne Marc. γ' 17 (ὑπὸ Fisher). Ἔπεται λίαν ἐνδιαφέρουσα βιβλιοκρισία ὑπὸ τοῦ ἐκδότου.